

1776 — канторъ, университетски музикален директоръ и органистъ въ Хале. Композициитъ му, състоящи се отъ симфонии, църковни и организови творби (въ ржкопись) и 18 сонати, 18 сонатини и др. нѣща за пиано, ораторията „Пастиритъ при яслитъ въ Витлеемъ“ и пѣсни, сж вече забравени, докато „Школата за пиано“ (съ критически бележки — 1789) е била твърде ценена на времето. Отъ теоретичнитъ му трудове най-важни сж: „Указание за свирене генералбасъ“ (1791) и „Въвеждане въ изчисленията на темперицията“ (1806).

Тжпань — ударенъ инструментъ,

имащъ форма на примитивно направенъ барабанъ, употребяванъ въ България главно отъ циганитъ, — диаметрътъ на кожата е отъ 75 до 100 см., а височината на цилиндровата стена—отъ 40 до 80 см. Т-тъ се удря отъ двѣтъ страни съ две различни пржки, едната — за главнитъ удари (на силната тактова частъ, и на края има форма на кука; другата е много тънка 4—6 мм., служи за второстепеннитъ удари (на слабата тактова частъ) и за тремолиране. Тази техника на удряне е съединение на техниката на модерния голѣмъ барабанъ съ тази на малкото барабанче.

У.

Уалтю, Рихардъ Хенри — Walthew, Richard Henry — значителенъ английски композитъ, род. 4 февр. 1872 въ Ислингтънъ, ученикъ на Пари и Станфордъ; диригентъ на музикалното дружество при Лондонския университетъ, на South Place оркестъръ въ Финсбъри, и ржководителъ на оперния отдѣлъ при Guildhall'ското музикално училище. Писалъ: „3 нощни сцени“, антракти и увертюри къмъ „Аладинъ“ и „Приятельтъ Фрицъ“, и Вариации за оркестъръ, клавирконцертъ, „Каприче импромто“ за цигулка и оркестъръ, 3 струнни квартета, 6 лирически пиеси за струненъ квартетъ, 2 клавирквинтета (единиятъ съ контрабасъ), кларинетовквинтетъ, клавирквартетъ, по една соната за цигулка, за виолончелъ и пиано, „Серенада-соната“ за виола и пиано, кантати: „Хубавитъ февруарски девойки“, „Ода на славея“ и др., оперети „Градинари“ и „Омагьосаниятъ островъ“, клавирни пиеси, пѣсни, хорове и др.

Увеличени интервали — сж произлѣзлитъ отъ чиститъ и голѣми интервали, чрезъ хроматическо повишение на единъ полутоноу. Напр. c-fis (отъ чистата кварта c-f); c-eis (отъ голѣмата терца c-e) и пр. При обръщението си — У-тъ И. даватъ умалени. Напр. увеличената кварта c-fis дава умалената квинта fis-c.

Увертюра, фр. ouverture, ит. overture или apertura, нѣм. Ouvertüre, англ. overture — музикални твор-

би, които служатъ за откриване, встѣпление или уводъ на опера, оратория, кантата, балетъ. Началото на У-та се намира въ старитъ танциери — съединяванетоъ презъ XVI в. на два противоположни танци: единъ бавенъ—съ единъ бързъ. Този контрастъ е основа на французската У. Въ ариитъ, наричани balletti, е било обичайно да поставятъ нѣколко мѣрки въ чифтенъ тактъ — преди да започне текния тактъ. Точкованиятъ ритъмъ е характеренъ за французката У., за чийто създателъ се смѣта Люли, но още Камберъ въ своята „Помона“ (1671) дава нейната схема: бавна частъ—Grave, бърза частъ—Allegro, и пакъ бавна—Grave. Последната частъ при Люли липсва, или е намалена до нѣколко такта само и, по такъвъ начинъ, приема двучастенъ

видъ: I Grave съ тактъ **С** или **С**

— съ тържественъ характеръ и ритъмъ, въ който преобладаватъ ноти съ точки. Тази частъ се повтаря; II Allegro въ чифтенъ или текъ тактъ, съ живъ ритъмъ; тази частъ започва съ едно фугато, а понѣкога въ края се поставятъ нѣколко бавни такта. Тѣзи последни бавни тактове каратъ да се мисли, че У-та на Люли е съставена отъ 3 части. Ученикътъ на Люли — елзасецътъ Георгъ Муфа пренася формата на французската увертюра въ своитъ сюити, излѣзли въ Аугсбургъ презъ